

Trebeskyttelsesplan

Det sies at det tar hundre år å skape et stort, gammelt tre, men bare fem minutter å ødelegge det. I et moderne byggeprosjekt er trær ofte de mest sårbare elementene, men også de som gir et prosjekt størst verdi i form av estetikk og romdannelse, overvannshåndtering og for vår psykiske helse.

TEKST OG FOTO: **INGEBORG NJØS SLINDE**, LANDSKAPSARKITEKT OG ISA SERTIFISERT ARBORIST TREKONTORET AS

En trebeskyttelsesplan eller mark-sikringsplan, som det ofte kalles, skal sikre at et tre blir beskyttet gjennom bygge- og anleggsfasen. Målet er å unngå skader på treet og sikre at treet levetid ikke reduseres. I denne artikkelen presenteres en oppskrift på hvordan en trebeskyttelsesplan lages. Planen skal gjelde for hele prosjektets levetid, fra de første tegningene til den siste brakka kjøres bort og anlegget kan tas i bruk.

Det er viktig å være klar over at hvert tre er unikt, og hvert byggeprosjekt er forskjellig. En god trebeskyttelsesplan krever både kompetanse på trebiologi og forståelse for byggemetoder og anleggslogistikk.

Forberedelser: Når starter beskyttelsen?

Beskyttelsen av et tre starter i øyeblikket en eiendom vurderes for utvikling. Innmåling av trærne er essensielt. Det er viktig at arborist, prosjekterende landskapsarkitekt og andre prosjekterende og utførende fag vet nøyaktig plassering av treet og kan ta hensyn til det både ved prosjektering av tiltaket og i hverdagen på byggeplass. Kunnskap sikrer at en unngår skader da for eksempel graving av en ledning på tvers av treetrotsone kan være fatalt for treet. I forkant av befaringsplan på stedet, må alt tilgjengelig underlag og tegninger gjennomgås for å kunne vurdere tiltakets påvirkning på treetrots, stamme og krone.

Feltbefaring: Se treet

Før utarbeidelse av trebeskyttelsesplanen, må vi forstå treet, finne ut hva det kan tåle av endringer. Treetrots art, livsfase og tilstand må kartlegges.

Viktige mål er stammeomkrets, kroneutstrekning og rotsoner. Ulike kommuner opererer med ulike veiledninger om hvor



I dette skoleprosjektet utarbeidet Trekontoret mark-sikringsplan for trærne som skulle bevares. Vi hadde også oppfølging i byggeperioden. Gjennom prosessen ble gangveiene rundt trærne tilpasset trærnes plassering for å minimere inngrep i rotsone, og begrense behov for kostbar graving med vakuumsuger og luftspade. I skolegårder er det særlig viktig å ta vare på eksisterende trær for å gi barna våre grønne utemiljø og kontakt med naturen.

stort område rundt et tre som skal beskyttes. Dette kan variere fra dryppsonen (området under trekrona), stammeomkrets x4, eller trekronen pluss fire meter. For å sikre at treet beskyttes tilstrekkelig må hvert enkelt tre vurderes på voksestedet.

Det kan være behov for å måle hvor lavt nederste gren er, dersom det er behov for å frakte materialer under trekrona. Det kan også være nyttig å vurdere treetrots røtter og rothals og legge merke til grunnforhold, jordsmonn og avstand til berg i dagen. Avstand mellom tre og tiltak bør

måles opp i felt for å kunne forstå tiltakets påvirkning på treet.

Vurdering av påvirkning: Kommer treet til å overleve tiltaket?

Når data om tiltaket og treet er samlet, er det mulig å vurdere om treet vil overleve tiltaket, og om det vil få redusert levetid eller tilstand. Dersom det er store inngrep innenfor treetrots utbredelse, bør tiltaket endres. Eksempelvis kan det ofte være mulig å flytte en ledning to eller tre meter bort fra treet eller bruke styrt boring under røttene i stedet for å grave grøft. Tiltak

nær trær som skal bevares, er både kostnads- og tidkrevende å følge opp videre i byggeprosjektet, og det vil være bra for både treet og anleggsgjennomføringen at tiltaket endres og tilpasses treet tidlig i planleggingen.

Hva skal inngå i en trebeskyttelsesplan?

En god plan skal beskrive konkrete tiltak og inneholde «skal» formuleringer fremfor «bør» formuleringer. Alle tiltak som medfører graving, kjøring eller andre terrenginngrep på bygge- og anleggsområdet skal fanges opp i trebeskyttelsesplanen. Plassering av gjerde for å beskytte trekroner og rotsoner skal inkluderes. Type gjerde må beskrives, best beskyttelse gir låsbare byggeplassgjerdet monterte på fot. Det skal ikke lagres utstyr, parkeres biler, tømmes kjemikalier eller andre aktiviteter mellom gjerdet og treet. Der gjerdet må stå tett inntil treet, må stammen beskyttelse med solide materialer som forhindrer støtskader og mekaniske sår.

Dersom det MÅ kjøres over rotsonen,

skal det legges ut kjøreplater eller et midlertidig bærelag med pukk over en fiberduk for å fordele trykket og hindre jordkomprimering. Ved graving i rotsonen må det graves skånsomt og helst med bruk av luftspade og vakuumsuger. Røtter tåler ikke dagslys og eventuelle blottlagte røtter dekkes til og holdes fuktige. Det kan være behov for vanning av trær i byggeperioden da byggeplasser ofte er tørre, og vannveiene endres. Trebeskyttelsesplanen bør beskrive alle disse forholdene.

Faseplanlegging er viktig i trebeskyttelsesplanen da ulike aktiviteter skjer på ulike tider i byggeprosjektet. Først er det plassering av brakker og kraner, deretter eventuelle rivingsarbeider, fundamentering og etablering av rør og kabler i bakken. Kjøring inn og ut av anlegget krever store arealer og er ofte svært kritisk for trærnes mulighet til å overleve. Landskapsarbeidene er som regel det siste som gjøres prosjektet og da er det for sent å ta vare på trærne, dersom de ikke har blitt hensyntatt i de tidligere fasene.

Oppfølging i byggefase

Trebeskyttelsesplanen må være inkludert i tegningsgrunnlaget som sendes til entreprenør. Arbeidene som beskrives, må prises på lik linje med alle andre arbeider. For at trærne skal kunne overleve må planen være kjent for alle som jobber på anlegget. Vi anbefaler at tiltakshavers arborist, som har utarbeidet trebeskyttelsesplanen, deltar på oppstartsmøte med entreprenør og går gjennom alle tiltak som skal gjennomføres for å sikre trærne i hele bygge- og anleggsperioden. Her bør det også forklares tydelig hvorfor byggegjerdene er plassert der de står. Trebeskyttelsesplanen bør henge synlig på byggeplassen. På oppstartsmøte må det avklares hvordan uhell eller brudd på beskrevne tiltak skal håndteres. Trærne skal følges opp av arborist i hele perioden.

En tydelig plan for sikring og beskyttelse av trær og god kommunikasjon med prosjekterende og utførende gjør at det er mulig å bevare trær på byggeplass. ■



TENK STØRRE ENN EN LEKEPLASS

Amaze fra TRESS er skreddersydde signaturlekeplasser utviklet fra bunnen av – i samarbeid med Unipark.

Med Amaze skaper vi unike steder for lek, bevegelse og fellesskap – tilpasset omgivelsene og menneskene.

Les mer på www.tressutemiljo.no eller kontakt din lokale selger

			
<small>Tommy Wiik Prosjekt, Østlandet Nord 906 71 500 • tw@tress.no</small>	<small>Beatrice Ek Prosjekt, Østlandet Sør 940 17 570 • bea@tress.no</small>	<small>Ole Eidsheim Prosjekt, Vestlandet 91 81 88 43 • oe@tress.no</small>	<small>Kristian Træbakken Prosjekt, Øvrig 92 89 95 16 • kt@tress.no</small>